

ისევ ბუნდოვანი, ისევ გაუგებარი

გაგანმდგომარეობის აზრი

საგადასახადო კანონმდებლობაში შესული ცვლილებების დეტალური მიზანია ნორმების დახვეწა-გამარტივება. დინამიურ პროცესებს თან სდევს შესაბამისი ცვლილებები, რაც ცხადია, საკანონმდებლო სივრცეშიც უნდა აისახოს. თუმცა დაუსრულებელ, ამასთან, ხშირ ცვლილებებს თან სდევს უკუჩვენებებიც, რომლებიც ასევე უარყოფითად აისახება ეკონომიკაზეც. უმეტეს შემთხვევაში, საკანონმდებლო აქტებში შესული ცვლილებებითა და დამატებებით სამოქმედო ნორმები, გამარტივების ნაცვლად, უფრო ბუნდოვანი, ან გაუგებარი ხდება. სამუხაროდ, ამ ცვლილებების შესახებ ოფიციალური განმარტებები ყველასთვის ხელმისაწვდომი არაა. შედეგად, გადამხდელებს უჭირთ აღქმა და გამოთქვამენ საფუძვლიან შენიშვნებს.

საკითხის სიმწვავეს წარმოსადგენად, გთავაზობთ ბატონ რამაზ ჭილიტაშვილის გამოხმაურებას „საქონლის საბაჟო ღირებულების განსაზღვრის წესებში“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2009 წლის 30 დეკემბერის - 924-ის ბრძანების მიხედვით შეტანილი ცვლილებებთან დაკავშირებით.

საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2008 წლის 31 დეკემბრის 996 ბრძანებით დამტკიცებულ „საქონლის საბაჟო ღირებულების განსაზღვრის წესების“ (დანართი 1) 8-ე მუხლის, 2-ე პუნქტის გ) ქვეპუნქტი, მასში 2009 წლის 30 დეკემბერს საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანება 924-ის მიხედვით შეტანილი ცვლილებების შედეგად შემდეგი რედაქციით ჩამოყალიბდა:

„თუ, მყიდველის მიერ საქონელი ან მომსახურება გამყიდველს უფასოდ ან ფასდაკლებით, პირდაპირ ან არაპირდაპირ მიეწოდება და გამოიყენება იმპორტირებული საქონლის წარმოებასთან და საექსპორტოდ გაყიდვასთან დაკავშირებით, საქონლის საბაჟო ღირებულების ამ წესების მე-2 მუხლის საფუძველზე განსაზღვრისას გარიგების ფასს უნდა დაემატოს შემდეგი საქონლისა და მომსახურების პროპორციულად განაწილებული ღირებულება იმ ოდენობით, რომლითაც ეს ღირებულება ჩართული არ არის გადახდილ ან გადასახდელ ფასში:

გ) საქართველოს ფარგლებს გარეთ წარმოებული ინჟინერია, დამუშავება, საკონსტრუქტორო და სამხატვრო-დიზაინერული საქმიანობა, მხაზველობითი სამუშაოები, პროექტები, სქემები, ესკიზები და სხვა სამუშაოები (საქართველოს ფარგლებს გარეთ წარმოებულად ჩაითვლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ ისინი საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 240-ე მუხლის შესაბამისად არ ჩაითვლებიან საქართველოში გაწეულ მომსახურებად და არ ექვემდებარებიან დღე-ით უკუდაბეგრას).

რომ არაფერი ვთქვათ თავისთავად რთულ და ძნელად აღსაქმელ სიტყვათა წყობაზე, აქ ასეთ კოლიზიასთანაც გვაქვს საქმე: საგადასახადო კოდექსის 240-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის ბ) პუნქტი განსაზღვრავს, რომ მომსახურების გაწევის ადგილად ითვლება: მომსახურების ფაქტობრივად განხორციელების ადგილი, თუ იგი დაკავშირებულია მოძრავ ქონებასთან. „საქონლის საბაჟო ღირებულების განსაზღვრის წესების“ 8-ე მუხლში კი საუბარია იმპორტირებულ საქონელზე, ანუ მოძრავ ქონებაზე.

რამაზ ჭილიტაშვილი

ამიტომ, ისეთი შემთხვევა, რომ მოძრავ ქონებასთან დაკავშირებით წარმოებული ინჟინერია, დამუშავება, საკონსტრუქტორო და სამხატვრო-დიზაინერული საქმიანობა, მხაზველობითი სამუშაოები, პროექტები, სქემები, ესკიზები და სხვა სამუშაოები საქართველოს გარეთ იყოს წარმოებული და საგადასახადო კოდექსის 240-ე მუხლით კი საქართველოში გაწეულ მომსახურებად ჩაითვალოს, უბრალოდ, წარმოუდგენელია. ამდენად, ნორმაში მოცემული (ფრჩხილებში ჩასმული) დაზუსტება, ჩემი აზრით, უბრალოდ დამაბნეველი და ზედმეტია.

ნორმის განმარტებისთვის, ცვლილების ზემოაღნიშნულ ქვეპუნქტს ერთვის ასეთი მაგალითი:

„გამყიდველსა და მყიდველს შორის შორის გაფორმებული ხელშეკრულების მიხედვით, გამყიდველი-არარეზიდენტი საწარმო შეიმუშავებს და დაამზადებს საქართველოს ტერიტორიაზე ასაშენებელი ქარხნის საპროექტო და ტექნიკურ დოკუმენტაციას და მიაწვდის დეკლარანტს 4 ვგზემპლარად

აპრილი 2010

ქაღალდზე. ხელშეკრულების მიხედვით საინჟინერინგო მომსახურების მთლიანი საკომპენსაციო თანხა შეადგენს 200000 ლარს, აქედან მომსახურების ღირებულებად დაფიქსირებულია 190000 ლარი, ხოლო საპროექტო და ტექნიკური დოკუმენტაციის ფასად - 10000 ლარი.

მოცემულ შემთხვევაში: იმის გათვალისწინებით, რომ უძრავ ქონებასთან დაკავშირებული მომსახურების ნაწილი საგადასახადო კოდექსის 240-ე მუხლის გათვალისწინებით განიხილება საქართველოს ტერიტორიაზე გაწეულად, საკომპენსაციო თანხიდან უკუდაბეგვრის წესით დაბეგვრას დაექვემდებარება მომსახურების ღირებულება (190000 ლარი), ხოლო საქონლის (ფიზიკურ მატარებელზე გადატანილი საპროექტო და ტექნიკური დოკუმენტაცია) საბაჟო ღირებულების განსაზღვრისას გარბევის ფასად ჩაითვლება ხელშეკრულებაში დაფიქსირებული ფასი (10000 ლარი).

ეს მაგალითი ეხება უძრავ ქონებასთან დაკავშირებულ მომსახურებას. უძრავი ქონება კი ვერ იქნება იმპორტირებული საქონელი. საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2008 წლის 31 დეკემბრის 996 ბრძანებით დამტკიცებულ „საქონლის საბაჟო ღირებულების განსაზღვრის წესების“ (დანართი 1) მე-8 მუხლის მე-2 პუნქტი კი ეხება საქონელს ან მომსახურებას, რომელიც გამ-

ყიდველს უფასოდ, ან ფასდაკლებით, პირდაპირ ან არაპირდაპირ მიეწოდება და გამოიყენება იმპორტირებული საქონლის (ანუ მოძრავი ქონების) წარმოებასთან და საქეპორტოდ გაყიდვასთან დაკავშირებით.

მაგალითი, რომელიც შეესაბამება ზემოთ აღნიშნულ მუხლს, შეიძლება ყოფილიყო ასეთი:

„ეთქვან, საქართველოს რეზიდენტმა შეუკვეთა სახარატო ჩარხის დამზადება მის მიერ მიწოდებული ესკიზების მიხედვით იტალიურ საწარმოს. ამ ჩარხის დასამზადებლად საჭირო ესკიზები კი საქართველოს საწარმომ შეუკვეთა გერმანულ საპროექტო კომპანიას. ესკიზების ღირებულება შეადგენს 100000 ევროს. ჩარხის ღირებულება ხელშეკრულების მიხედვით არის 500000 ევრო, ამ თანხაში არ შედის ესკიზების ღირებულება, საქართველოს რეზიდენტმა ის უფასოდ მიაწოდა იტალიურ საწარმოს.

მოცემულ შემთხვევაში, რადგან ესკიზები დაამზადა გერმანულმა საპროექტო კომპანიამ და ჩარხი არის მოძრავი ქონება, საგადასახადო კოდექსის 240-ე მუხლის ბ) პუნქტის მიხედვით მომსახურების გაწევის ადგილად ჩაითვლება გერმანია და ამ მომსახურებას საქართველოს რეზიდენტი, ამავე კოდექსის 241-ე მუხლით (უკუდაბეგვრა) გათვალისწინებულ დღგ-ს

არ დაარიცხავს. თუ კი, იტალიური საწარმოს მიერ, შეკვეთის მიხედვით დამზადებული ჩარხი გამოიგზავნება საქართველოში, საქართველოს რეზიდენტი ვალდებული იქნება მის საბაჟო ღირებულებაში ჩართოს ესკიზების ღირებულება 100000 ევრო, როგორც მყიდველის მიერ გამყიდველისთვის უფასოდ (ან ფასდაკლებით) მიწოდებული (საქონელი ან) მომსახურება“.

თუ „საქონლის საბაჟო ღირებულების განსაზღვრის წესების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2008 წლის 31 დეკემბრის 996 ბრძანების 8-ე მუხლის, 2-ე პუნქტის გ) ქვეპუნქტში მოყვანილ მაგალითს ცალკე განვიხილავთ, ეს თავისთავად ძალიან საინტერესოა, რადგან ის თავისი ბუნებით ახლოსაა საბაჟო კოდექსის 40-ე მუხლით დადგენილ საქონლის საბაჟო ღირებულების განსაზღვრის პრინციპებთან. კარგი იქნებოდა ამ კოდექსს დამატებოდა 40/1 პრიმა მუხლი, რომელიც გამორიცხავდა ერთი და იგივე საქონლის და მასზე დატანილი მომსახურების (ინჟინერია, დამუშავება, საკონსტრუქტორო და სამხატვრო-დიზაინერული საქმიანობა, მხაზველობითი სამუშაოები, პროექტები, სქემები, ესკიზები და სხვა სამუშაოები), დაბეგვრას (საგადასახადო კოდექსის 241-ე მუხლის თანახმად), ასევე, დასაბეგრი ოპერაციის თანხის ჩართვას საქონლის (ამ შემთხვევაში მომსახურების ფიზიკური მატარებლის) საბაჟო ღირებულებაში, მით უმეტეს, საგადასახადო კოდექსის 243-ე მუხლის 2-ე ნაწილში არცაა გათვალისწინებული (და არც უნდა იყოს ასეთი შემთხვევები. ამ მუხლში საუბარია მომსახურების გაწევაზე, რომელიც დამხმარე ხასიათისაა საქონლის იმპორტის მიმართ. ჩვენს შემთხვევაში კი, პირიქით, საქონელი (ფიზიკურ მატარებელზე გადატანილი საპროექტო და ტექნიკური დოკუმენტაცია) არის დამხმარე ხასიათის მომსახურების მიმართ.

